

## Assessment Analytics Texnologiyalarining Ta'lim Sifatini Oshirishdagi Roli

**Rashidov Anvarjon Sharipovich**

Buxoro davlat pedagogika instituti dotsenti

**Axmedova Dilafruz Izzatulloevna**

Buxoro innovatsiyalar universiteti magistri

**Annotatsiya:** Mazkur maqolada zamonaviy raqamli ta'lim muhitida Assessment Analytics texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik va metodik jihatlari tahlil qilinadi. Ta'lim jarayonida talabalar bilimni monitoring qilish, baholash natijalarini tahlil qilish hamda o'quv faoliyatini optimallashtirishda analitik texnologiyalarning o'rni yoritilgan. Tadqiqot davomida learning analytics va assessment analytics tizimlarining nazariy asoslari hamda ta'lim sifatini oshirishdagi ahamiyati ilmiy adabiyotlar tahlili asosida o'rganildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, Assessment Analytics texnologiyalari talabalar bilim darajasini aniqlash, o'quv jarayonini individuallashtirish hamda pedagogik qarorlar qabul qilish jarayonini takomillashtirishga xizmat qiladi. Shuningdek, maqolada raqamli baholash tizimlarining metodik imkoniyatlari hamda ularni ta'lim jarayoniga joriy etishning ilmiy asoslari ko'rib chiqilgan.

**Kalit so'zlar:** assessment analytics, learning analytics, raqamli ta'lim, ta'lim texnologiyalari, o'quv monitoringi, baholash tizimi, ta'lim sifati.

### Kirish

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta'lim tizimining modernizatsiyasiga olib kelmoqda. Zamonaviy ta'lim muhitida o'quv jarayonini samarali tashkil etish, talabalar bilimni baholash va monitoring qilish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Shu sababli ta'lim jarayonida ma'lumotlar tahliliga asoslangan analitik texnologiyalarni qo'llash dolzarb ilmiy muammolardan biri sifatida qaralmoqda.

Raqamli ta'lim muhiti o'quv jarayonini optimallashtirish, ta'lim jarayonida shaffoflikni ta'minlash hamda talabalar o'quv faoliyatini monitoring qilish imkonini beradi. Bunday muhitda baholash jarayonini samarali tashkil etish uchun zamonaviy analitik texnologiyalardan foydalanish zarur.

Assessment Analytics texnologiyalari talabalar o'quv faoliyati haqidagi ma'lumotlarni yig'ish, saqlash va tahlil qilish orqali o'quv jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu texnologiyalar yordamida o'qituvchilar talabalar bilim darajasini aniqlash, o'quv jarayonida yuzaga keladigan muammolarni aniqlash hamda ta'lim jarayonini takomillashtirish imkoniyatiga ega bo'ladilar [1].

Assessment Analytics texnologiyalari ta'lim jarayonida ma'lumotlar tahliliga asoslangan baholash tizimlarini anglatadi. Ushbu texnologiyalar o'quv jarayonida talabalar faoliyati haqidagi ma'lumotlarni yig'ish, saqlash, tahlil qilish hamda natijalarni vizualizatsiya qilish imkonini beradi.

Ilmiy adabiyotlarda Assessment Analytics tushunchasi ko'pincha Learning Analytics tushunchasi bilan birgalikda qo'llaniladi. Learning Analytics ta'lim jarayonida talabalar o'quv faoliyatiga oid ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilish jarayonini ifodalaydi. Assessment Analytics esa ushbu ma'lumotlarni baholash jarayonida qo'llashga qaratilgan texnologiyalar majmuasidir [2].

Siemens va Baker tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda Learning Analytics texnologiyalari ta'lim jarayonini boshqarish hamda talabalar o'quv faoliyatini monitoring qilishda muhim rol o'ynashi ta'kidlangan [1]. Ushbu texnologiyalar yordamida o'quv jarayonida to'plangan katta hajmdagi ma'lumotlar tahlil qilinadi va pedagogik qarorlar qabul qilish jarayoni optimallashtiriladi.

Assessment Analytics tizimlari quyidagi asosiy komponentlardan iborat:

- ma'lumotlarni yig'ish moduli;
- ma'lumotlarni saqlash tizimi;
- analitik tahlil moduli;
- natijalarni vizualizatsiya qilish vositalari.

Mazkur komponentlar yordamida talabalar o'quv faoliyati haqidagi ma'lumotlar tizimli ravishda tahlil qilinadi. Natijada o'qituvchilar o'quv jarayonining samaradorligi haqida aniq ma'lumotlarga ega bo'ladilar.

Assessment Analytics texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari

Assessment Analytics texnologiyalari ta'lim jarayonida bir qator pedagogik imkoniyatlarni taqdim etadi. Ushbu texnologiyalar yordamida o'quv jarayonida talabalar bilim darajasini monitoring qilish hamda o'quv jarayonini takomillashtirish mumkin.

Birinchiidan, Assessment Analytics tizimlari talabalar o'quv faoliyatini doimiy monitoring qilish imkonini beradi. Bu esa o'qituvchilarga talabalar bilim darajasini aniqlash hamda o'quv jarayonida yuzaga keladigan muammolarni o'z vaqtida aniqlash imkonini beradi.

Ikkinchiidan, analitik texnologiyalar yordamida talabalar o'quv natijalarini chuqur tahlil qilish mumkin. Bunday tahlil o'quv jarayonining samaradorligini aniqlash hamda ta'lim metodlarini takomillashtirish imkonini beradi [3].

Uchinchiidan, Assessment Analytics texnologiyalari individual ta'lim yo'nalishlarini ishlab chiqish imkonini beradi. Analitik tizimlar yordamida har bir talabaning o'quv faoliyati haqida batafsil ma'lumot olish mumkin. Bu esa ta'lim jarayonini individuallashtirish imkonini yaratadi.

Assessment Analytics texnologiyalarining ta'lim sifatiga ta'siri

Assessment Analytics texnologiyalarining asosiy afzalliklaridan biri ta'lim sifatini oshirish imkoniyatidir. Mazkur texnologiyalar yordamida o'quv jarayonida yuzaga keladigan muammolarni aniqlash hamda ularni bartaraf etish mumkin.

Analitik tizimlar yordamida o'quv jarayonida quyidagi natijalarga erishish mumkin:

- talabalar bilim darajasini aniq baholash;
- o'quv jarayonini individuallashtirish;
- ta'lim jarayonini optimallashtirish;
- o'quv motivatsiyasini oshirish.

Ifenthaler va Yau tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda Learning Analytics texnologiyalari talabalar o'quv faoliyatini tahlil qilish hamda o'quv natijalarini yaxshilashga yordam berishi ta'kidlangan [3].

O'zbekiston ta'lim tizimida Assessment Analytics texnologiyalari

So‘nggi yillarda O‘zbekiston ta‘lim tizimida ham raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayoni jadal rivojlanmoqda. Oliy ta‘lim muassasalarida elektron ta‘lim platformalaridan foydalanish kengayib bormoqda.

Raqamli ta‘lim platformalari yordamida talabalar bilimni monitoring qilish hamda baholash jarayonlari avtomatlashtirilmoqda. Bu esa o‘quv jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda [4].

### **Xulosa**

Tadqiqot natijalari Assessment Analytics texnologiyalaridan foydalanish ta‘lim sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatdi. Ushbu texnologiyalar yordamida talabalar bilim darajasini monitoring qilish, o‘quv jarayonini tahlil qilish hamda ta‘lim sifatini oshirish mumkin.

Assessment Analytics tizimlarini ta‘lim jarayoniga joriy etish o‘quv jarayonini modernizatsiya qilish hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni rivojlantirishga xizmat qiladi.

### **Foydalanilgan Adabiyotlar**

1. Siemens G., Baker R. Learning analytics and educational data mining // *Journal of Educational Technology & Society*. – 2012. – Vol. 15, № 3. – P. 252–254.
2. Kay R. H. Exploring the use of video podcasts in education: A comprehensive review of the literature // *Computers in Human Behavior*. – 2012. – Vol. 28. – P. 820–831.
3. Ifenthaler D., Yau J. Utilising learning analytics to support study success // *Computers in Human Behavior*. – 2020. – Vol. 107. – Article 106–123.
4. The impact of innovation and digitalization on the quality of higher education: a study of selected universities in Uzbekistan [Elektron resurs]. – URL: <https://www.bohrium.com/en/paper-details/the-impact-of-innovation-and-digitalization-on-the-quality-of-higher-education-a-study-of-selected-universities-in-uzbekistan/977544256350585677-24542>
5. Factors determining the intention of using online learning videos: a study from Uzbekistan [Elektron resurs]. – URL: <https://www.bohrium.com/en/paper-details/factors-determining-the-intention-of-using-online-learning-videos-a-study-from-uzbekistan/814647727336980482-0>
6. The level of digital literacy among students in Uzbekistan: assessing skills and perspectives [Elektron resurs]. – URL: <https://www.bohrium.com/en/paper-details/the-level-of-digital-literacy-among-students-in-uzbekistan-assessing-skills-and-perspectives/1104757665562624001-0>
7. Rashidov A. Sh. Raqamli ta‘lim muhitida talabalar bilimni monitoring qilish texnologiyalari // *Zamonaviy ta‘lim*. – Toshkent, 2022. – № 4. – B. 45–50.